

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

§. I. De arbitris in genere, eorúmque devisionsẽ, \$ differentijs inter arbitrum
& judicem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

TITULUS XLII.

DE ALIENATIONE, MUTANDI IUDICII
CAUSA FACTA.

Dicitur alienatio mutandi iudicii causâ fieri, quando quis ex metu litis sibi de tali re movendâ, dolo malo in alium possessionem illius, aut dominium transfert, ut per talem dolosam alienationem iniquior aliterius, qui litem fortasse moturus timetur, conditio fiat, ratione mutati v.g. Iudicis, &c. Et hinc ad hanc alienationem tria requiruntur. Primò ut fiat iudicii mutandi causâ, futuri scilicet quod timetur, non ejus, quod jam sit; in hoc enim casu, res litigiosa dicitur esse alienata, quæ alienatio de jure Civili nulla est. Secundò requiritur, ut dolo malo (ex animo scilicet alterius conditionem difficiliorem faciendo, & non tantum bonâ fide) translatio talis possessionis, sive rei fiat, alienando scilicet eam, vel in personam extraneam, vel in potentiorum, vel alio modo conditionem illius, qui litem noturus timetur, reddendo difficiliorem. Tertio ut inter sit actoris v.g. ob damnum, quod passus est, & ob expensas majores, quas facere debuit, &c. alienationem hanc factam non fuisse. De hac au-

tem sic explicata alienatione duo in jure Canonico statuuntur. Primò in c. 1. h. & quod vi rescripti contra alienantem antefactam alienationem, aut cessionem impetrati, tam alienans, quâ possessor res alienatæ coram Iudice delegato conveniri possit (contra id, quod alibi dicitur, rescriptum ad lites impetratum, à persona in personam extendendum non esse) si tamen scivit possessor, alienationem, mutandi iudicii causâ, per fraudem factâ in se, ut ne talibus fraus sua patrocinetur. Secundò in c. 2. h. r. prohibetur, ne Clerici sub interminatione censuræ Ecclesiasticæ faciant sibi cedi actiones, & lites à Laicis mutandi iudicii causâ, ut Laicos ad forum Ecclesiasticum trahant, sive deinde induxerint, tales ad cessionem talem faciendam titulo lucretivo donationis, sive titulo oneroso venditionis v.g. &c. quia videtur talis cessio procurari ex affectu avaritiæ Clericum decedentis, qui affectus faciliè in talibus Clericis præsumitur.

TITULUS XLIII.

DE ARBITRIS.

§. I.

De Arbitris in genere: eorumq; divisione, & differentiis inter Arbitrum & Judicem.

Arbitri ab arbitando, censendo & æstimando sic dicti, si in latiore hac

acceptatione sumuntur, idem dicunt quod arbitratores, qui tanquam viri boni & æqui ad negotium aliquod æstimandum assumuntur, ut quid sibi de re aliqua videatur edicant. Propriè autem & magis strictè ille dicitur Arbitrator, qui sive ex ju-

his seu Legis dispositione, vel ex partium conventionem constituuntur, ut circumstantiam aliquam controversam suam arbitrium sive iudicium & animi sensum dicant, & pronuntient, quo partes deinde stare debent. Ex qua descriptione patet, alios arbitros esse iuris, qui etiam necessarii dicuntur, eò quòd in certis quibusdam causis ex præscripto juris seu Legis necessarii à Iudice vel ex partibus constitui debeant, ad rei alicujus decisionem; alios esse arbitros voluntarios, qui Compromissarii dicuntur, in quos spontè & nullo jure urgente, ac liberè consentiunt partibus, eorum iudicio controversiam suam submittentibus, ac obedientiam præstaturæ, quos inter plures sunt differentie. Potissimæ sunt, quòd illi habeant à jure jurisdictionem ad omnia illis commissa expedienda, & vix differunt à veris iudicibus; hi verò compromissarii arbitri nullam jurisdictionem habent (cùm nec à partibus ea ipsis conferri possit, nec à jure deferatur) sed simplicem tantùm rei cognitionem, illi compelli possunt ad officium arbitri accipiendum, quia jura sic præscribunt, non autem arbitri voluntarii, qui liberè munus arbitratorum suscipere possunt, vel non possunt, quamvis semel receptum implere postmodum debeant. Sunt autem hi arbitri voluntarii, sive compromissarii in duplici adhuc differentia, alii sunt, in quos ita expressè sive tacitè est commissum, ut in causa sibi commissâ, servato juris ordine prout partibus videbitur, pronuntient. Et hi propriè arbitri vocantur, & horum sententia arbitrium sive laudum dicitur. Alii sunt, in quos à partibus compromittitur, neque tamen obligentur, ut in causa cognoscenda servent juris & judi-

ciorum ordinem, aut formam, sed statuunt, quod ipsis æquum videbitur, qui etiam ab Auctoribus arbitratores dicuntur, & eorum sententia, aut arbitramenti reducendum, si laesionem enormem contineat, petente parte ad æqualitatem justitiæ, secundùm boni viri arbitrium, cui partes stare debeant; Sunt quidem etiam alii arbitratores, quos rectius dixeris amicabile Compositores, qui in componenda controversia aliqua ex voluntate compromittentium ad publicum bonum, tranquillitatem & pacem inter partes attendunt quàm ad rigorosa causa merita, & idè eorum sententia amicabile potius compositio, quàm sententia aut transactio dicitur. In plerisque autem differt arbiter præsertim compromissarius à Iudice, quæ differentie ex dictis facile erui possunt, & apud Auctorem Methodi videri possunt.

§. II.

De illis, qui compromittere in Arbitros, & qui Arbitri esse possunt, vel non possunt.

OMnes in arbitros compromittere possunt, qui rerum suarum liberam & plenam etiam ad alienandum administrationem habent. Argu. c. Cum tempore. §. b. 1. Cùm enim per tale compromissum ad alienationem etià perveniri possit, compromittere potest, & hinc nec pupilli sine Tutoris auctoritate; nec minor sine Curatoris auctoritate, si talem adhuc habeat, nec Prælati Ecclesiæ, circa bona, quæ alienare non potest. &c. & plures alii compromittere non possunt, si per tale compromissum ad alienationem deveniri potest. Possunt autem arbitri esse omnes, præ-